

Kysasyl enbiýa -48: Musa alaýhyssalamyň Hudaýdan didar dilemeginiň beýany

Category: Halk döredijiligi we rowaýatlar, Kitapcy

написано kitapcy | 26 января, 2025

Kysasyl enbiýa -48: Musa alaýhyssalamyň Hudaýdan didar dilemeginiň beýany DOKUZYNJY PASYL

MUSA ALAÝHYSSALAMYŇ HUDAÝDAN DIDAR DILEMEGINIŇ BEÝANY

Rawylar şeýle rowaýat edipdirler:

Bir gün Musa alaýhyssalam Tur dagyna barmakçy bolup Harun alaýhyssalama: «Eý, Harun! Sen bulara men ol ýerden gelyänçäm şerigat ylmyny öwredip dur. Olar ýoldan azmasynlar. Men baryp Hudaýtagala bilen sözleşeyin» diýdi. Harun alaýhyssalam onuň bu teklibini kabul etdi. Musa alaýhyssalam Tur dagyna bardy. Ol Hudaýtagalanyň kalamyny eşidip hoşwagt boldy. Ol öz

ýanyndan: «Onuň kelamyny eşitmek şunuň ýaly ýagşy bolsa, didaryny görmeklik nähili bolarka?» diýip hyýal etdi. Ol: «Eý, Taňrym! Men Seniň gaşyňa: «Seni gözläp, Saňa meýil edip, Seni sorap, Saňa ýalbaryp, başgalara bermedik uly nygmatyňy maňa berermikäň» diýip geldim. Eý, ululyk hem soltanlyk eýesi! Maňa jemalyňy görkez. Men Ony bir gezek göreýin» diýip dileg etdi. Allatagala: «Sen meniň jemalymy hiç görüp bilmersiň». Eý, Musa! Seniň bu sözüň miýesser boljak zat däl. Didar höwesini köňlünden çykar. Meniň jemalym, mertebäm we ýeke-täkligim ägirt uly zatdyr. Sen bir ejiz bendesiň. Sen meniň jemalymyň haýbatyna çydap bilmersiň we köýersiň» diýdi. Musa alayhyssalam: «Eý, Taňrym! Men ejiz bende Taňry bilen duşuşmagyň höwesinde ölüp gitsem, bu maňa bagtyň kemallygy dälmidir?» diýdi. Allatagaladan: «Eý, Musa! Eger sen Meniň jemalymy görjek bolsaň bu daga bak. Men ol daga görüneýin. Eger oňa ol dag çydap, ornunda durup bilse, sen hem çydap bilersiň. Sen baryp iki dagyň arasynda otur» diýen owaz geldi.

Musa alayhyssalam gelip, ol iki dagyň arasynda oturdy. Birinji gat asmanyň perişdelerine hytap boldy. Olaryň hemmesi ýere düşüp geldiler. Öküz suratly bu perişdeler ol dagyň töwereginde oturdylar. Olar dört agaçlyk ýeri tutup durdular. Ýyldyrym çakan ýaly bir şemal geldi, asman kükredi we ýyldyrym çakdy. Perişdeler belent owaz bilen tesbih aýtdylar. Ýene ikinji gat asmanyň perişdeleri ýere düşüp geldiler. Şir suratly bu perişdeler öňki perişdeleriň daşyny gurşap aldylar. Musa alayhyssalam bulary görüp gorkdy we: «Eý, Taňrym! Meni bu haýbatdan gutar» diýip aýtdy. Ol perişdeleriň ulusy: «Eý, Musa! Entek sen köp haýbatlary görersiň» diýdi. Onsoň üçünji gat asmanyň perişdeleri ýere düşüp geldiler. Bürgüt suratly bu perişdeler hem beýleki perişdeleriň daşyny gurşap aldylar. Olar tesbih aýtdylar. Olaryň agyzlaryndan ot uzalyp çykýardy. Musa alayhyssalam bulary görüp diriliginden umyt üzdi. Ýene dördünji gat asmanyň perişdeleri düşüp geldiler. Ördek we gaz suratly bu perişdeler hem beýleki perişdeleriň töwereginde düşlediler. Şunuň ýaly bäşinji gat asmanyň, altynjy gat asmanyň, ýedinji gat asmanyň adam suratly perişdeleri gelip

düşdüler. Olaryň agyzlary: «Subbuhun, Kuddusun, Rabbul-meläiketi we r-ruh, we lä ýemutu ebeden»⁶ diýip gaýtalap tesbih aýdýarlar. Musa alayhyssalam: «Eý, Taňrym! Men bu ýerde dursam, ölerin, daşary çyksam köýerin» diýip ýyglaýardy.

Ýene Arşy göterýän perişdeler düşüp geldiler. Hemme perişdeler belent owaz bilen: «Subbuhun, Kuddusun, rabbul-meläiketi we-r-ruh we lä ýemutu ebeden» diýip belent owaz bilen tesbih aýtdylar. Musa alayhyssalam bihuş boldy. Ol huşuna gelip daga garasa, bir ot çakylan ýaly nur peýda boldy. Dagyň bir bölegi ýüň ýaly asmana tozup gitdi, bir bölegi bolsa suw bolup akyp gitdi. Musa alayhyssalam bihuş bolup ýykyldy. Bu mazmuna: «Musa gorkup, bihuş bolup ýykyldy» diýen şu aýat delildir.

Ol gün Sogap günüdi. Ertesi Anna günü bolup, Arafa gurban baýram günüdi. Ol üç güne çenli bihuş bolup ýatdy. Perişdeler gelip oňa: «Eý, aýbaş gören aýalyň ogly! Sen uly zady Taňryňdan biwagt soradyň» diýdiler. Musa alayhyssalam üç günden soň huşuna gelip: «Eý, Taňrym! Men hata iş edipdirin. Men ol işime toba etdim. Eý, Taňrym! Seniň jemalyňy perişdeler hem, dag hem görüp bilmeýär eken. Görseler hem bihuş bolup, suw bolup ereýär ekenler» diýdi. Allatagaladan: «Eý, Musa! Men seni pygamberlik we kelimym bilen hormatladym. Meniň saňa iberen kitabymy al. Sen Maňa şükür edýänlerden bol» diýen owaz geldi.

Sowal: Musa alayhyssalam didar diledi. Emma ony görüp bilmedi. Bu hikmet nämedir?

Jogap: Hudaýtagalanyň didary bakydyr. Musa alayhyssalamyň gözleri panydyr. Pany göz bilen bakyny görüp bolmaz.

Ýene bir jogap: Hudaýtagala her dostuna bir zady nesip eýledi. Musa alayhyssalama kelim nesip eýledi, ýagny: «Allatagala Musa pygamber bilen ýüzbe-ýüz gepleşdi». Halylllygy Ybraýym alayhyssalama berdi, ýagny: «Allatagala Ybraýymy özüne dost tutundy». Didar görmek Muhammet alayhyssalamyň nesibesidir. Ol bu nesibäni özgelere bermedi.

Ýene bir rowaýatda aýdypdyrlar: Allatagala on sebäpden didaryny Musa alayhyssalama görkezmedi. Birinji, ol ony wagtyndan öň diledi; ikinji, Musa alayhyssalamyň gözleri pes äleme degişlidi, ol ýokarky äleme degişli däldi. Pes älemiň

gözi bilen bolsa beýik älemiň didaryny görüp bolmaz; üçünji, kyýamatda Taňrynyň didaryny ilki görmek Muhammet alaýhyssalama niýetlenilendir. Ondan başga hiç kim ony ilki görüp bilmez; dördünji, hemme zahyr we batyn nygmatlar Allatagaladandyr, didar onuň hemme zatdan beýik nygmatydyr. Musa alaýhyssalam pes nygmatda bolup, beýik nygmaty diledi. Ol oňa miýesser bolmady; başinji, pany göz baky didara laýyk däldir; altynjy, Musa alaýhyssalam duşmanyny gördi. Duşmany gören göz dosta mynasyp däldir; ýedinji, biwagt dilenen didar miýesser bolmaz; sekizinji, häzir hem seniň gözüň ýaragsyzdyr. Güni bolar, şonda didar oňa mynasyp bolar, şonda ol ony görer; dokuzynjy, Eý, Musa! Entek sen biynjalyk bolma. Güni geler, şonda sen ony hemme pygamberler bilen görersiň; onunjy, eý, Musa! Meniň didarym hemme zatdan ezizdir. Dostum Muhammet hemmeden ezizdir. Men didarymy ilki ol ezize görkezip, soňra başgalara görkezerin» diýdi.

Sowal: Musa alaýhyssalamyň tejellide bihuş bolmagyna sebäp nämedir?

Jogap: «Iki dürlüdir» diýipdirler. Emma ol üç dürli diýseň hem bolar. Birinjisi, Musa alaýhyssalam kelam eşitdi. Musa alaýhyssalam: «Men ýaly Hudaýtagala bilen her gün sözleşýän barmy?» diýdi. Hudaýtagala: «Musa Hudaýyny bilsin» diýip, oňa öz gudratyny bildirdi». Ikinji, Hudaýtagala öz nuruny daga görkezdi. Ol halda Musa alaýhyssalam daga bakdy. Ol özi ýaly ýetmiş müň kişini gördi. Olaryň golunda hasa, egninde bolsa kilim. Olaryň hemmesi: «Eý, Taňrym! Maňa didaryňy görkez. Men oňa nazar salaýyn» diýip dat-perýat edip durlar. Musa alaýhyssalam ony görüp bihuş boldy. Üçünji, Musa alaýhyssalam didar diledi. Allatagala oňa: «Daga bak» diýdi. Ol daga bakanda Muhammet alaýhyssalamyň hemme ummatynyň: «Eý, Taňrymyz! Bize didaryňy görkez» diýip, didar diläp perýat edip durandygyny gördi. Musa alaýhyssalam bulary görüp, haýran galyp bihuş boldy.

Bu ýerden bu dünýäde pany gözler bilen didar görüp bolmajakdygy, emma ahyretde ony görüp boljakdygy mälüm boldy. Aýat: «Kyýamat gününde (pygamberleriň, welileriň we beýleki musulmanlaryň) ýüzleri ýokary bolar. Olar Taňrysyna perdesiz

nazar salarlar». Emma kapyrlar didar görmezler. Aýat: «Taňrylary bilen olaryň arasynda şol gün perde bolar». Musa alayhyssalam Tur dagyna sapara gidende Allatagaladan kelam eşitdi. Allatagala Musa alayhyssalama üç sany lowh berdi. Onuň içinde Muhammet alayhyssalamyň ummatynyň sypaty bardy. Musa alayhyssalam ony görüp: «Eý, Taňrym! Sen meniň ummatyma näme berersiň?» diýdi. Allatagaladan: «Eý, Musa! Seniň ummatyň ýaman iş etdi. Samiri olary ýoldan azaşdyrdy. Olar gölä sežde etdiler. Onsoň Men olara näme bereýin?» diýen owaz boldy. Musa alayhyssalam muňa köp gamgyn boldy. Ol wagt onuň il arasyndan çykyp gidenine iki ýüz gün bolupdy. Ol iline gelip görse, hemme halk gölä sežde edipdir.

Hekaýat. Samiri diýen bir zergär bardy. Ol Musa alayhyssalama hala beçedi. Ol beni Ysraýylyň halkyna: «Siz unasaňyz men bir söz aýdaýyn. Men size Musanyň Hudaýyny görkezeýin» diýdi. Bu sözden hemmeler hoşal boldular. Samiri toprakdan göläniň sypatynda bir zat ýasady. Ony ýere gömdi. Ol onuň üstünde köp odun ýakdy we: «Adam başyna bir dinardan bu oduň içine atyň» diýdi. Olar adam başyna bir dinary oda saldylar. Dinarlar eräp ol gölä galyp boldy. Samiri ony üç günden soň açyp aldy. Ol Pyrgaun suwda gark bolanda Jebraýyl alayhyssalamyň münüp gelen baýtalynyň yzyndan bir gysym toprak alyp, saklap ýördi. Ol topragy göläniň içine saldy. Ondan owaz peýda boldy. Samiri: «Musanyň we siziň Hudaýyňyz ine şudur» diýdi. Beni Ysraýyldan dokuz ýarym taýpa ýoldan azdy. Olar bu gölä sežde etdiler. Harun alayhyssalam bu işi görüp gamgyn boldy. Onuň häsiýeti gaty ýumşakdy. Ol beni Ysraýyla köp nesihatlar berdi. Olar onuň sözünü kabul etmediler we oňa: «Biz bu işimizi Musa gelýänçä ederis» diýdiler.

Musa alayhyssalam Tur dagyndan gaýdyp geldi. Ol bu ýagdaýy görüp, Harun alayhyssalamyň saç-sakgalyndan tutup: «Eý, Harun! Sen men gidenimden soňra nähili halypalyk etdiň? Hemme halk gölä sežde edipdir» diýdi. Aýat: «Harun: «Eý, enemiň ogly! Bu kowum meni ejiz gördi we olar permanymy berjaý etmediler. Eger men gaty sözleşem, olar meni öldürerdiler. Sen meniň saç-sakgalymy goýber we duşmanlarymy şat etme» diýdi. Musa alayhyssalamyň Harun alayhyssalama rehimi geldi we ýyglaý:

«Eý, Taňrym! Sen meniň we doganymyň günäsini geçir Sen bizi öz rehmetiňe sal. Elbetde, Sen rehim-darlardan hem rehimliräksiň» diýdi.

Sowal: Musa alayhyssalamyň Harun alayhyssalama: «Enemiň ogly» diýmegi näme üçindir?

Jogap: Musa alayhyssalam onuň bilen enebir, emma atabaşga garyndaşdyr. Halk döredijiligi we rowaýatlar